

למעלה משלילת החיוב ושלילת השלילה

1) ג' אופנים בהתגלות נקודת היהדות: לקו"ש ח"ח ע' 5:

- 1 בהתגלות נקודת היהדות ופעולתו על יהודי, יש כמה אופנים:
- 2 (א) שגם אחרי שמתגלה אצלו נקודת היהדות – עד שפועל עליו שיהי' מוכן למסור¹ בפועל ממש, נשארים כוחותיו
3 הפנימיים (השכל וכו') כמו שהיו מקודם. ע"ד המבואר בתניא, שגם קל שבקלים מוסר נפשו על קדה"ש – ואעפ"כ
4 הוא נקרא "קל שבקלים" גם כשהוא עומד מוכן על מס"נ ממש (כי ייתכן שעל עבירה אחרת הוא כן יעבור¹).
- 5 (ב) שנקודת היהדות פועלת על כוחות הפנימיים שלו: אצלו בשכל אמנם מונח כפי שמתאים מצד נקודת היהדות, אבל
6 בכל זאת נרגש שההנחה במוח לא בא מצד השכל עצמו, אלא מקורו מכוח אחר שפועל על השכל.
- 7 (ג) שנקודת היהדות חודרת כל מהותו עד שהיא נהי' כל מציאותו, כך שהשכל מצד עצמו מחייב ומבין כפי שמתאים
8 מצד נקודת היהדות.

2) ג' אופנים בהכרת אלקות: 1. שלילת החיוב; 2. שלילת השלילה; 3. "למעלה מזה": שיחת ש"פ נצ"ו תשמ"ט אות ג', סה"ש ע' 705:

- 9 כמו העומד לפני המלך, שלא ירים ידו לעשות מלאכה, ואפילו לא באופן ד"מחוי במחוג" בלבד. . (אות ד') ע"י
10 הביטול להמלך אינו יכול לעשות שום פעולה, אפילו לא פעולה של השתחואה, שבעמדו לפני המלך הרי הוא בביטול
11 בתכלית.
- 12 וביאור הענין – ב"ביטול" יש ב' אופנים:
- 13 אופן א' – שהאדם מבטל עצמו ומוסר נפשו ורצונו להקב"ה עד שכל מציאותו אינה אלא "עבד מלך", כמו העבד שכל
14 מציאותו היא מציאות האדון, אבל אעפ"כ, כיון שישנה "עבודה" של "ביטול" שנעשית ע"י העבד, נרגשת מציאותו
15 של העבד.
- 16 ואופן הב' – בעמדו לפני המלך באופן שמציאתו אינה נרגשת כלל, עד כדי כך, שלא שייך לומר שהוא "בטל" אלא
17 המלך, כיון שאין מציאות חוץ מהמלך, ביטול בתכלית.
- 18 וע"ד הידוע בענין המס"נ: יש מס"נ באופן שנרגש ש"מוסר נפשו" להקב"ה; ויש דרגא נעלית יותר – שלא שייך לקרותו
19 בשם "מסירות נפש", כיון שאין מציאות של "נפש" שמוסרים אותה להקב"ה, כי אם, הקב"ה לבדו.
- 20 ויש לומר, שהביטול והמס"נ לאמיתתו הוא למעלה גם מבחי' היחידה, כי הביטול והמס"נ ד"יחידה", הוא (כמודגש
21 בשם "יחידה") באופן ד"יחידה ליחדך", היינו, "פעולה" של "ליחדך" את הקב"ה. ובמילא, נרגש ענין של "מציאות";
22 ולמעלה מזה – עצם הנשמה שאין לקרותו בשם, כיון שאין מציאות שיאמר עלי' שם ותואר (אפילו לא "יחידה
23 ליחדך"), ביטול בתכלית.
- 24 (אות ז'): ויש לומר, גם שלילת המציאות שייכת לגדר המציאות, שלכן יש צורך בשלילת המציאות, משא"כ בענין
25 שלא שייך לגדר המציאות כלל, לא שייך אפילו השלילה דמציאות.
- 26 עד"ז בנדו"ד, שגם זה שבעמדו לפני המלך אינו מרים את ידו לעשות מאומה (אפילו לא להשתחוות למלך), היינו,
27 שלילת מציאותו – ה"ז מפני ששייך עדיין לגדר המציאות, אם כי באופן של שלילת המציאות.
- 28 משא"כ כשאינו שייך לגדר של המציאות כלל (גם לא שלילת וביטול המציאות), וכל ענינו הוא המלך עצמו – אזי,
29 כשרצון המלך הוא שתהי' איזו עשי', בודאי שלא יתעכב אפילו רגע א' לעשות הדבר, כיון שאינו חושב כלל על עצמו,
30 גם לא על שלילת מציאותו, וכל ענינו הוא שרצון המלך נשלם על ידו.
- 31 ומובן שבדרגא זו העשי' שלו היא באופן שנעשה ממילא, ע"ד "מנפשי" כרע", ויתירה מזה – שאפילו אינו מרגיש
32 ש"מנפשי" כרע".

¹ עי"ש הע' 27 מקונ' העבודה (וכ"ה במאמרים מלוקט ח"ד ע' קפ"ח הע' 49).

1 (אות ח'): וענין זה נעשה ע"י גילוי אור אלקי שלמעלה מגדר המציאות לגמרי, גם לא באופן של שלילת המציאות,
2 שלילת החיוב ושלילת השלילה. כי, מצד מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מכל תואר וגדר אין הכרח בשלילת המציאות
3 (להיותו גם שלילת השלילה).

4 (שם הע' # 47): להעיר, שהלשון שלילת השלילה כולל . . שאינו בהגדר ד"שלילה" ומושלל מזה, ולכן, אפשר שיהיו
5 גם הדברים שאינם בערך אליו. ובלשון הידוע (המשך תרס"ו ע' קס"ח) "שלילת החיוב ושלילת השלילה וממילא יש
6 בו הכל".

"למעלה מזה": שיחה דש"פ בראשית תש"נ סוף אות ג', סה"ש ע' 75, וז"ל:

7 כמדובר כמ"פ² שהקב"ה הוא למעלה מכל הענינים והתוארים, וגם משלילת המציאות ושלילת כל התוארים שלילת
8 החיוב ושלילת השלילה (כי גם שלילה מראה על שייכות), אלא שמאחר שאין לנו תואר אחר במה לקראו – אומרים
9 "שלילת כל התוארים"³.

3) דוגמאות על אופן הב' ("שלילת השלילה") והג' ("למעלה מזה"):

דוגמא א': אופן הב' והג', שיחת ש"פ קרח תנש"א (אות י"א ו"ב), וז"ל:

10 ע"ד הסיפור הידוע אודות חסיד שהלך ברחוב במדינה היא – מבלי להתחשב במדידות והגבלות, כהסדר דחסיד
11 אמיתי – בזמן שזה הי' קשור עם סכנה. ושטר עצר אותו ושאל: "קטא אידיאט" (מי הולך)? והוא השיב: "ביטול
12 אידיאט" (ביטול הולך)! הוא השיב מה שהי' מונח אצלו באמת – שכל מציאותו היא "ביטול", והמציאות ד"ביטול"
13 הולכת!

14 ביחד עם זאת הוא השיב לו דוקא ברוסית – כיון שביטולו נמשך גם במצב ושפת המקום – בהטבע והמציאות דרוסי'
15 – ע"ד "אזלת לקרתא הלך בנימוסא", כך שטבע ולשון המקום עצמו אומר ומרגיש ש"ביטול אידיאט".

16 (אות י"ב שם): אמנם עדיין נשאלת השאלה – כפי שכמה שואלים: אפילו כאשר אני בעצמי עושה את עבודתי
17 בשלימות . . (תכלית הביטול) – מהי התועלת בזה, כאשר "אתם המעט מכל העמים", ובעולם סביב ישנם שבעים
18 אומות שהם ריבוי עצום בכמות בערך להכבשה אחת.

19 . . והמענה על זה הוא: העולם כבר מוכן, מושלם! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כדבעי – באופן שלמעלה ממדידה
20 והגבלה, וביחד עם זה כפי שזה מלובש בכלים דלבושי הטבע – הוא יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם
21 מסייעים לו בעבודתו.

22 אפילו פעם (כאשר היו מניעות ועיכובים) הי' הסדר אצל החסיד, שמצבו, ובמילא הוא אמר, "ביטול אידיאט"; עאכו"כ
23 עכשיו, כאשר כו"כ ממניעות ועיכובים אלו אינם, ואדרבה – בעולם עצמו רואים את הנסים והנפלאות שמתרחשים
24 בפרט בשנים האחרונות – כבר הגיע הזמן, שהגם שצריך להיות ענין שלמעלה ממדידה והגבלה – נסים ונפלאות, עד
25 לנסים ונפלאות דגאולה האמיתית והשלימה – ה"ז חודר גם בטבע העולם, שהעולם עצמו מסייע לצמיחת הגאולה.

דוגמא ב': אופן הב'. המשך תער"ב, ד"ה פדה בשלום העת"ר, ע' תש"ע:

26 זהו מה שלעתידי יהי' הגשמי אלקות ממש כו', וזהו על ידי בחי' מל' דמל' שזהו בחי' כח הפועל בנפעל שמתעלם
27 ומתלבש בבחי' היש בפועל כו', ועל כן על ידי הגילוי בבחי' מל' שבמל' יהי' הגשמי בבחי' אלקות ממש כו'.

אופן הג'. ד"ה פדה בשלום תשכ"ו אות י"א, מלוקט ו':

28 וזה שהגשמי יהי' אז בתכלית ההתאחדות הוא לא רק מפני שאז יתגלה כח האלקי שבו שמהווה אותו מאין ליש, גילוי
29 כח הפועל שבנפעל, אלא שגם הנפעל עצמו יהי' בתכלית ההתאחדות.

דוגמא ג'. אופן הב': תער"ב שם ד"ה ויהי הענין העת"ר, ע' תתקל"ו (הובא בלקו"ש ח"י"ז ע' 94 הע' 20 ו'21):

30 כמו"כ בגילוי הנבואה שיהי' לעתד בכאו"א וכמ"ש ואשפוך את רוחי על כל בשר גו' ולא כמו גילוי הנבואה בנביאים
31 שיש בזה כמה תנאים גו' ואחר כ"ז הי' גילוי הנבואה כדבר פלא שלמעלה מהטבע כו' משא"כ לעתידי יהי' הנבואה כמו

² הכוונה למובא לעיל מסה"ש תשמ"ט ע' 703, ולעיל שם ע' 5 ואילך. ועוד

³ וכ"ה בע' 5 שם, כמ"ש כאן, כי "אין לנו תואר אחר במה לקראו".

⁴ להעיר: בשיחה מובא הדברים על המבואר שם ש"דרך פשיטות" היינו ראי' שהוא מצד תכונותיו של הבשר גופא. אך מובן שעיקר ההוכחה מתער"ב הוא על ענין ה"פשיטות", וההסבר בגדר "פשיטות" שהוא מתכונותיו של הבשר גופא, הוא חידוש השיחה (וכמבואר בהמשך השיחה שם בענין ה"עקב").

1 דברי טבעי . . דכמו שעכשיו תפיסת היש והמציאות הוא דבר טבעי, כמו"כ יהי' לעתיד תפיסת האלקות כדבר טבעי
2 כו'.

אופן הג': לקו"ש ח"ז שם אות ה' ע' 94 אות ה':

3 בימות המשיח יהי' החידוש של "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" . . כלומר, העובדה שהבשר הגשמי יראה את "כבוד
4 ה'" תהי' לפי תכונת הטבע של המציאות הגשמית אז, באופן האמיתי של "פשטות":
5 כאשר הבשר "רואה" את כבוד ה' רק מפני ש"כבוד ה'" הוא ללא גבול, ולכן הוא יכול לרדת גם למטה-מטה, עד לידי
6 כך ש"ייראה" באמצעות בשר גשמי⁵ [ולא בגלל תכונותיו של הבשר עצמו], הרי אז גילוי האלקות בעולם, אפילו כאשר
7 הוא בראי' מוחשית, הוא באופן של "חידוש" והוספה בעולם, כיוון ש"ראיית כבוד ה' ע"י הבשר הגשמי איננה מפני
8 טבעו.
9 האופן ה"פשוט" האמיתי, הוא כאשר הבשר יראה את "כבוד ה'" בגלל תכונותיו וטבעו של הבשר עצמו, בדיוק כפי
10 שעניי בשר רואות דברים גשמיים בגלל תכונותיהן וטבען של עיני הבשר עצמן.
11 (ובהערה 19 שם על מ"ש בפנים השיחה: "אפילו כאשר הוא בראי' מוחשית"): בכללות כשהגילוי הוא באופן של ראי'
12 הו"ע של פשיטות ולכן הובא הדוגמא לזה (המשך תער"ב שם ע' תתקל"ה) מקי"ס וביהמ"ק: בשעת קי"ס ראו הכל
13 גילוי האוא"ס כו' וכן בביהמ"ק דכשם שבא לראות כך בא ליראות (חגיגה ב', א'. וש"נ).
14 אמנם אמיתית הענין דברך פשיטות הוא כאשר בא מצד הבשר גופא, משא"כ בעת קי"ס ה' זה "מצד הגילוי דאוא"ס"
15 ועד"ז בביהמ"ק ש"הי' גילוי אוא"ס" ולכן אמיתית הפשיטות תהי' לעת"ל, ראה שם ע' תתקל"ו "וביותר מזה יהי'
16 לעתיד כו".

4 אופן הב' והג' – בבכל דרכיך ובכל מעשיך: אופן הב': קונטרס ומעין מאמר כ"ה פ"א:

17 עפ"ז יובן מ"ש (דברים ט"ו, י"ח) וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה ואי' בספרי יכול אפי' יהא יושב ובטל ת"ל בכל
18 אשר תעשה, שצריכה להיות עשי' והיינו הכנת כלי של פרנסה, דזהו אחד ההבדלים בין זמן הגלות בעבודת הברורים
19 ובין הזמן דלעתיד בביאת המשיח, דלעתיד הנה שפע חסד העליון יבא מאתו ית' בלא שום התעסקות והכנת כלי עסק
20 בשביל פרנסה, משא"כ בזמן הגלות צריכים התעסקות בהכנת כלי לפרנסה.

לקו"ש חכ"ו בשלח (ב) ע' 99:

21 בשעה שרואים שהנהגה מלמעלה הוא באופן ש"נמשכים הדברים . . שלא עפ"י הטבע" (בלשון החסידות: מצד טוב
22 כל עלמין), דרוש אופן נעלה יותר במדת הבטחון – לסמוך לגמרי (תער"ב) "על הנהגת ה' לבדו ושלא לעשות שום
23 דבר כ"א לבטוח בה' שבטח יעזור השי"ת בדרך סיבה . . [וכאשר רואין שהנהגה צ"ל באופן כזה אין בכלל אין סומכין
24 על הנס]."

אופן הג': לקו"ש ח"ח בלק (ג) ע' 295:

25 תכלית הכוונה לא שהנהגת הטבע תבטל, אלא אדרבה, לברר ולהעלות הנהגת הטבע כדי שיהי' גלוי לעין כל שגם
26 הטבע מיוחד עם הקב"ה . . הוא עוסק בטבע רק משום שכך ציוה הקב"ה, אבל זה לא תופס מקום אצלו, כי הוא רואה
27 בזה רק אמצעי לקיים רצון הבורא.

28 (שם ע' 296): בשעה שה"תעשה" לא תופס מקום אצלו, הוא עושה אותה רק כדי לקיים רצון הבורא – הרי זה גופא
29 ענין של עבודת ה'. אצלו ה"וכל מעשיך" ו"בכל דרכיך" אינו דבר נפרד מ"לשם שמים" ו"דעהו", אלא הם חדורים עם
30 "לשים" ו"דעהו", עד שכולא חד. וכיון שאין מציאות רק רצון העליון, מובן, שמצוה אחת לא יכולה להיות בסתירה
31 למצוה שני', אלא אדרבה: "מצוה גוררת מצוה".

הדרן על הרמב"ם תשמ"ה אות ד' (לקו"ש חכ"ז ע' 239):

32 בזמן הזה, גם שמי שתורתו אומנתו, פסק הרמב"ם ד"כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס
33 מן הצדקה ה"ז חלל את השם כו", וצריך לעשות "מלאכה בכל יום מעט כדי חייו". וכמו ש"צו חכמים הוי ממעט
34 בעסק". שזמן מובן שמיעוט עסק – כן צריך להיות.

35 אמנם כל זה הוא בזמן הזה. אבל "באותו הזמן", שאז "הטובה תהי' מושפעת הרבה", הרי לא יהי' צורך אפילו במיעוט
36 עסק (גם לא באופן שהמשא ומתן עצמו הוא "עבודה למקום ב"ה"), ולכן – "לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את

⁵ שם הע' # 18: "ראה המשך תער"ב שם ע' תתקל"א שעד"ז ה' בעת מ"ת". וכנראה מחלק בזה בין מ"ש להלן הע' 19 מתער"ב בענין קי"ס וביהמ"ק.

1 ה' בלבד". שם הע' 18: וזה שתהי' אכו"ש ו"עמל מעט" למצוא מחייתם – לא יהי' באופן של "עסק", ביגיעה
2 והשתדלות.